

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Journal of the Human and Social Science Researches
[2147-1185]

[itobiad], 2019, 8 (3): 2128/2140

**Makroekonomik Göstergeler Üzerinden Uluslararası Para Fonu
Küresel Bölge Gruplarının Kompozisyonu**

A Composition of Global Region Groups of the International
Monetary Fund on the Basis of Macroeconomic Indicators

Gökhan Oruç ÖNALAN

Doktora Öğrencisi, KBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı
**PhD Student, Karabuk University, Institute of Social Sciences, Business
Department**

goruconalan@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-6290-414X

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received : 28.07.2019
Kabul Tarihi / Accepted : 29.09.2019
Yayın Tarihi / Published : 30.09.2019
Yayın Sezonu : Temmuz-Ağustos-Eylül
Pub Date Season : July-August-September

Atıf/Cite as: ÖNALAN, G. (2019). Makroekonomik Göstergeler Üzerinden Uluslararası Para Fonu Küresel Bölge Gruplarının Kompozisyonu. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 8 (3), 2128-2140. Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/issue/47378/597764>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012- Karabuk University, Faculty of Theology, Karabuk, 78050 Turkey. All rights reserved.

Makroekonomik Göstergeler Üzerinden Uluslararası Para Fonu Küresel Bölge Gruplarının Kompozisyonu

Öz

1929 yılında yaşanan büyük buhran sonrasında küresel anlamda finans sisteminin sağlıklı işlemesi adına bir ekonomik işbirliği süreci yaşanmış ve bu doğrultuda Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund) kurulmuştur. Günümüzde varlığını etkin bir şekilde sürdüren fon kuruluşundan bugüne üye ülkelere iktisadi başlıklarda hizmet vermektedir. Uluslararası Para Fonu yayınladığı küresel makroekonomik görünüm raporlarında dünya ülkelerini, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu (UNESCO) tarafından hazırlanan sınıflandırmayı baz alarak on dokuz bölge grubu üzerinden değerlendirmektedir. Bu çalışmada da Uluslararası Para Fonu tarafından hazırlanan bu bölge grupları çeşitli makroekonomik göstergeler açısından Kümeleme Analizi ile incelenmiş ve böylelikle bölge gruplarının ekonomik görünümleri bakımından birbirleri ile benzeşen ve birbirlerinden ayırtıran yönleri hakkında çıkarsama yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Makroekonomi, Uluslararası Para Fonu, Kümeleme, Bölgeler Ekonomisi, Küresel Bölge.

A Composition of Global Region Groups of the International Monetary Fund on the Basis of Macroeconomic Indicators

Abstract

After the Great Depression in 1929, an economic cooperation process was experienced in order to ensure a healthy functioning of the financial system in the global sense and accordingly, the International Monetary Fund was established. Since its establishment until today, the Fund has been actively providing service to the member countries in economic terms. In its global macroeconomic outlook reports, the International Monetary Fund evaluates the countries of the world based on a classification prepared by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) on the basis of nineteen regional groups. In this study, these regional groups prepared by the International Monetary Fund were examined in terms of various macroeconomic indicators via Clustering Analysis and thus, inferences were made concerning the similarities and differentiating aspects of the regional groups in terms of their economic outlook.

Keywords: Macroeconomics, International Monetary Fund, Clustering, Regional Economy, Global Region Groups.

1. Giriş

Dünya devletleri 1929 Büyük Ekonomik Kriz ve 2. Dünya Savaşı'nın akabinde yeniden imar dönemini görüşmek adına 1944 yılının Temmuz ayında Bretton Woods'da 44 ülkeden temsilcinin olduğu bir toplantı gerçekleştirmişlerdir. Bu toplantının sonucunda 1 Temmuz 1944'de Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası kuruluşu kabul edilmiştir. Bu sistemde önce her ülke parasının önce resmi değeri saptanarak ABD doları karşılığı belirlenmiştir. Dolar ise yukarıda bahsettiğimiz üzere sabit kur üzerinden altına bağlandı. (1 ons altın = 35 Dolar) Yani Bretton Woods sistemi sonucunda Amerikan Dolarının değeri altına bağlı sabit bir kur rejimi oluştuğu söylenebilir. Bu cümlenin diğer bir ifadesi de şudur; Amerikan Merkez Bankası (FED), yabancı merkez bankalarına ellerindeki dolarları vermesi karşılığında 35 dolar karşılığı 1 ons olmak üzere altın satma yükümlülüğü altına giriyordu. (Blanchard, 2006)

Gerekli prosedürlerin tamamlanmasının ardından Uluslararası Para Fonunun resmi olarak 27.12.1945 tarihinde kurulumu gerçekleştirmiştir. (International Monetary Fund, 2018)

Fonun amaçlarını şu başlıklar halinde sayılabilir;

- ⊙ Uluslararası zeminde ticaretin gelişiminin sağlanması
- ⊙ Uluslararası para sisteminin istikrarının sağlanması
- ⊙ Uluslararası ödeme sistemlerinin istikrarının sağlanması
- ⊙ Çok taraflı bir ödemeler sisteminin kurulması
- ⊙ Özellikle ödemeler dengesinin finansmanında açık veren üye ülkelere finansal destek sağlamak
- ⊙ Döviz kurlarında istikrarlı bir yapının oluşmasını sağlamak
- ⊙ Uluslararası düzende parasal anlamda işbirliğini gerçekleştirmek

Uluslararası Para Fonu üyelerine aşağıdaki başlıklarda hizmet vermekle mükelleftir. (International Monetary Fund, 2018)

a) Ekonomik Gözetim Hizmeti: Fon uluslararası arenada parasal sistemin istikrarlı şekilde devamının sağlanması ve oluşabilecek muhtemel krizlerin önlenmesi amacı ile küresel alanda ekonomik ve finansal gelişmeleri takip etmekte ve üye ülkelere tavsiyelerde bulunur. Ayrıca hazırladığı küresel ekonomik görünümü raporları ile de genel ekonomik görünümü sürekli olarak takip etmektedir.

b) Finansal Yardım Desteği: Fon üyesi olan ülkelere ödemeler dengesinde sorun yaşayan ülkelere bu sorunlarının üstesinden gelebilmeleri adına ihtiyaç duyabilecekleri parasal destek sağlamaktadır. Finansal destek

fon ve üye ülke arasında belirlenen politika ve kurallar çerçevesinde ilerlemektedir.

c) Özel Çekme Hakları: Fon bünyesinde Özel Çekme Hakkı (SDR) olarak isimlendirilen bir rezerv varlığı bulunur. Bunun temel amacı üye ülkelerin merkez bankalarının rezervlerine destek olmaktır. Bundan size zaten detaylıca bahsedeceğim.

d) Teknik Destek: Fon üyesi olan ülkelere etkin parasal politikalar geliştirilebilmesi ve uygulamaya sokabilmesi adına yardımcı olma niteliğinde teknik destek ve gerektiğinde eğitim hizmetleri vermektedir. Teknik destekler vergi politikaları, kur politikaları, bankacılık ve finans sistemi gibi konuları kapsamaktadır.

e) Hesap Verilebilirlik: Fon üyesi olan ülkelerin hükümetlerine istendiği zaman hesap verme yükümlülüğü altındadır.

Fonun icra bakımından idaresi ise 24 üyeden oluşan İcra Kurulu tarafından yapılmaktadır. Kurulun başkanı aynı zamanda Uluslararası Para Fonunun da başkanıdır. Üç tane de başkan yardımcısı bulunmaktadır. (International Monetary Fund, 2018) Uluslararası bu hizmetlerini yerine getirirken yayımladığı ekonomik görünüm raporlarında bölgesel grupları ayırmada Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu (UNESCO) tarafından hazırlanan sınıflandırmayı kullanmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre dünya ülkelerini 19 alt bölge altında incelemektedir. Bölge listeleri ve dâhil olan ülkeler fonun web sitesi üzerinde yer almaktadır. (Uluslararası Para Fonu)

2. Veri Seti ve Metodoloji

2.1. Veri Seti

Hazırlanan bu çalışma kapsamına Uluslararası Para Fonu tarafından hazırlanan Küresel Ekonomik Görünüm Raporunda yer alan ve tüm dünyayı temsil eden on dokuz bölge grubu dâhil edilmiştir.

Tablo 1. Uluslararası Para Fonu Bölge Gruplaması

Afrika (Bölge)	Kuzey Afrika
Asya ve Pasifik	Kuzey Amerika
Avustralya ve Yeni Zelanda	Pasifik Adaları
Karayip	Güney Amerika
Orta Amerika	Güney Asya
Orta Asya ve Kafkaslar	Güneydoğu Asya
Doğu Asya	Sahraaltı Afrika
Doğu Avrupa	Doğu Avrupa
Avrupa	Batı Yarımküre
Orta Doğu	

Kaynak: (International Monetary Fund, 2019)

Hazırlanan bu çalışma kapsamında kullanılacak veriler ise yine Uluslararası Para Fonu tarafından hazırlanan Küresel Ekonomik Görünüm raporundan

elde edilmiştir. Kullanılan veriler 2018 yılına ait değerlerdir. Çalışmaya konu verilerin başlıklar halinde dağılımı tablodaki gibidir.

Tablo 2. Çalışma Kapsamında Kullanılan Veriler

büyüme	Reel GSYİH Büyümesi (Yıllık Yüzde Değişim)
sagp	Satınalma Gücü Paritesine Dayalı GSYİH, Dünya Payı (Dünya Yüzdesi)
kisibasigsyih	Kişi Başına GSYİH, Cari Fiyatlar (Satın Alma Gücü Paritesi; Dolar)
enflasyon	Enflasyon Oranı, Ortalama Tüketici Fiyatları (Yıllık Yüzde Değişim)
nüfus	Nüfus (Milyon İnsan)
caridenge	Cari İşlemler Dengesi, GSYİH Yüzdesi (GSYİH Yüzdesi)
devletborc	Genel Devlet Brüt Borcu (GSYİH Yüzdesi)

Kaynak: (International Monetary Fund, 2019)

İlgili veriler bölgesel grupların sınıflandırılması bakımından temel sosyo-ekonomik göstergeler niteliğine haizdir. Model değişkenlerinden “buyume” Reel GSYİH büyümesi ekonomik büyümeyi temsil etmektedir. Bu kavram; Gayri Safi Yurt İçi Hasıla’da meydana gelen reel artış oranıdır ya da diyebiliriz ki reel gayri safi yurt içi hasıla’nın zaman içindeki değişim oranıdır. Yani büyüme oranını; mal ve hizmet üretimimizde gerçekleştirilen yıllık artış oranı olarak da tanımlanabilir. Bu ekonomik terimin İngilizce karşılığı “economic growth” olarak belirtilebilir. Ekonomik büyüme, bir ülkede yaşayan insanların yaşam standartlarını sürekli biçimde yükseltmenin tek yoludur. Bu nedenle ülkelerin başlıca amaçları güçlü bir büyüme oranı yakalamaktır. (Önal, 2018)

Ekonomik olarak büyüme oranı, ortalama büyüme hızı ile ölçülür ve “g” ile gösterilir. İngilizcesi “average growth rate” olarak belirtilebilir. Ortalama büyüme hızı, reel olarak GSYİH düzeyinde uzun dönemde meydana gelen yıllık ortalama artışı yansıtır ve Uzun Dönem Büyüme hızı olarak da nitelendirilebilir. (Sloman, Wride, & Garratt, 2015) Matematiksel formül üzerinden şu şekilde ifade edilebilir.

Ekonomik Büyüme= (Bu yıl Reel GSYİH Değeri-Bir önceki yıl Reel GSYİH Değeri)/(Bir önceki yıl Reel GSYİH Değeri)

Model değişkenlerinden “sagp” bölgelerin satınalma gücü paritesine göre GSYİH düzeyinin dünya içerisindeki payını ifade etmektedir. Normalde bir ülkede döviz kurları şayet esnek kur rejimi varsa hatırlayın döviz talebi ve döviz arzının kesiştiği noktada oluşuyordu. Ancak çeşitli dönemlerde çeşitli faktörlerin etkisi ile oluşabilecek geçici nedenler ülkelerdeki döviz arzı ve döviz talebini etkisi altında bırakarak döviz kurunun gerçekteki denge değerinden sapmasına neden olabilir. Mesela ülkeye işçi döviz girişi yaşanması ve ya yabancı sermaye girişinin artması gibi durumlar buna örnek olarak verilebilir. Dolayısı ile döviz kurunun gerçek denge değerinden sapması o ülkenin makroekonomik göstergeler açısından olduğundan yüksek ya da olduğundan düşük gözükmesine sebebiyet

verebilir. İşte bu sorunu çözebilmek adına Satın Alma Gücü Paritesi yaklaşımı geliştirilmiştir. (Södersten & Reed, 1994)

1990'lı yıllardan itibaren sıkça kullanılan bu yaklaşım özellikle ülkelerin iç fiyatlarında oluşan farklılaşmaları ortadan kaldırmaya yaradığı için uluslararası kıyaslamalarda önemli düzeyde kullanılmaktadır. Satın Alma Gücü Paritesi hesaplanırken bir mal sepeti esas alınır. GSYİH düzeyi hesaplanırken cari fiyatlar yerine Satın Alma Gücü Paritesi kullanılırsa Satın Alma Gücü Paritesine Dayalı GSYİH düzeyi elde edilmiş olmaktadır. (Appleyard & Field, 1995) Modelde kullanılan değişken de Satın Alma Gücü Paritesi üzerinden bölgelerin ulaşılmış olduğu GSYİH düzeylerinin dünya ekonomisi içerisindeki payını vermektedir.

Model değişkenlerinden "kisibasigsyih" Satın Alma Gücü Paritesi üzerinden ulaşılan GSYİH düzeyinin ülke nüfusuna bölünmesi sonucu elde edilen kişi başına düşen GSYİH düzeyini göstermektedir.

Model değişkenlerinden "enflasyon" enflasyon oranının yani fiyat istikrarının bir göstergesidir. Enflasyon, bir ülke ekonomisinde genel fiyat düzeyinde ki biz bunu (P) ile gösterelim, meydana gelen sürekli artışa denmektedir. Enflasyon " π " ile gösterilen enflasyon oranı ile ölçülmektedir. (Keynes, 1936)

Model değişkenlerinden "nüfus" veri kapsamındaki bölgelerin nüfuslarıdır. Çünkü nüfus büyüklüğü verisi ülkelerin demografik büyüklüklerini temsil etmesi açısından ekonomik kaynak kullanımının etkinliğinin nasıl bir seyir gösterdiği hakkında bilgi vermektedir. Çünkü ekonomide bulunan kıt kaynakların tümünün üretime konulmasının yanında bir diğer sorun ise mevcut elde bulunan üretim faktörlerinin toplumda bulunan insanların ihtiyaçlarını en iyi karşılayacak şekilde üretimde kullanılmasıdır. (Lipsey, Paul N. Courant, & Steiner, 1993)

Model değişkenlerinden "caridenge" cari işlemler dengesinin, GSYİH düzeyine oranıdır. Cari İşlemler Hesabı, Ödemeler Dengesinin en önemli ve en yüksek paya sahip alt kalemidir. İngilizcesi "current transactions account" olarak geçer. Ülkenin ihraç ve ithal ettiği mallar, hizmetler bu başlık altına kayıt edilir. İşlem sonucu oluşan açık/fazlanın GSYİH düzeyine oranlanması sonucu altıncı değişken hesaplanmaktadır. (Rose, 1986)

Model değişkenlerinden "devletborc" Genel Devlet Brüt Borcu'nun GSYİH düzeyine oranlanmasıdır. Devletlerin maliye politikasının uygulanması sürecinde en temel aktör bütçedir. Bütçe herhangi bir yıl temelinde bir devletin yapmayı planlamış olduğu giderleri ile toplamayı planlamış olduğu gelirlerinin listelendiği ve bunlar hakkında çeşitli uygulama hükümlerinin yer aldığı yasal dayanağı olan bir kanundur. (Eğilmez, Hazine, 2015) Şayet bütçe bir şekilde açık vermiş ise bu açık dünya ülkelerinin genelinde iki şekilde finanse edilir. Bu yöntem Kamu Finansmanı olarak adlandırılır. Bütçe dengelerinin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'ya oranı günümüzde dünya devletlerinin iktisadi düzeyleri hakkında önemli bir gösterge olarak kullanılmaktadır.

2.2. Metodoloji

Çalışmanın metodolojisini kümeleme analizi oluşturmaktadır. Kümeleme analizi incelenen nesnelere benzerlikleri üzerinden gruplara ayırma işlemi olarak tanımlanabilir. Kümeleme analizi sayesinde veriler arasında daha önceden fark edilememiş ilişkiler boyut indirgenerek ve aykırı değerler tespit edilerek bulunabilir. (Ferreira & Hitchcock, 2009)

Kümeleme Analizinin bir başka çok değişkenli istatistik metodu olan Çok Boyutlu Ölçekleme ile farkı ise şudur; çok boyutlu ölçekleme yakınlıkların uzaysal olarak görüntülenmesini sağlarken, kümeleme analizi yakınlıkların ağaç biçiminde görüntülenmesini sağlar.

Kümeleme analizi, X veri matrisinde yer alan ve doğal gruplamaları kesin olarak bilinmeyen değişkenleri birbirleri ile benzer olan alt kümeler ayırmaya yardımcı olan yöntemler topluluğu olarak nitelendirilebilir. Kümeleme Analizi, araştırma kapsamında gözlenen birimlerin, ölçülen tüm değişkenler üzerindeki değerlerini hesaplar ve bu işlem sonucunda birbirine benzeyen birimleri aynı küme içinde sınıflandırır.

Analiz sonucunda elde edilen kümelerin kendi içlerinde homojen bir görünüm, kendi aralarında ise heterojen bir görünüm sergilemeleri beklenir. Kümeleme analizi tekniği sürecinde ayrıca gözlemler arasındaki uzaklıkların hesaplanması sonucu benzerlik ve yakınlık matrisleri oluşturulur. Bu işlem sonucunda araştırma kapsamındaki verilerden birbirine yakın gözlemler aynı kümede gruplanır. Her kümedeki gözlemler birbirine benzer iken diğer kümelerdeki gözlemlerden ayrışma gösterirler. (Kalaycı, 2018)

Kümeleme Analizi hakkında iki yaklaşım bulunmaktadır. Sırası ile bunlar **hiyerarşik** ve **hiyerarşik olmayan** kümeleme analizleridir. Hiyerarşik kümeleme yönteminin temel mantığı belirlenen uzaklık ve ilgili bağlantı tekniği doğrultusunda analiz kapsamındaki verinin en ideal kaç kümede toplanabileceği hususunun belirlenmesidir. Eğer küme sayısı konusunda belirgin bir durum söz konusu ise de hiyerarşik olmayan kümeleme analizi kullanılır. Bu çalışma kapsamında hiyerarşik olmayan kümeleme metodu kullanılmıştır. Hiyerarşik olmayan kümelemede kullanılan yöntem ise k-ortalama yöntemidir. Bu yöntemde önce küme sayısı belirlenir. Çalışma kapsamında bölge grupları **dört küme** üzerinden incelenmiştir.

3. Bulgular

Çalışma kapsamındaki 19 bölge grubu hiyerarşik olmayan kümeleme yöntemi olan k-ortalama yöntemine göre çalışma değişkenleri olan Reel GSYİH Büyümesi (Yıllık Yüzde Değişim), Satınalma Gücü Paritesine Dayalı GSYİH, Dünya Payı (Dünya Yüzdesi), Kişi Başına GSYİH, Cari Fiyatlar (Satın Alma Gücü Paritesi; Kişi Başına Uluslararası Dolar), Enflasyon Oranı,

Ortalama Tüketici Fiyatları (Yıllık Yüzde Değişim), Nüfus (Milyon İnsan), Cari İşlemler Dengesi, GSYİH Yüzdesi (GSYİH Yüzdesi), Genel Devlet Brüt Borcu (GSYİH Yüzdesi) kullanılarak dört kümeye ayrılmıştır.

Ancak analiz kapsamında kullanılan bu değişkenlerin ölçü birimleri birbirlerinden farklılıklar gösterdiği için veriler “Z Skorları” üzerinden standardize edilmiştir. Bu sayede bütün veriler aritmetik ortalaması “0” ve standart sapması “1” olan bir dağılım haline dönüştürülmüştür. Analizde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır.

Tablo 3. Kümeleme Analizi Sonuçlarına Göre Bölge Grupları

Bölge	Küme
Afrika	1
Karayip	1
Orta Amerika	1
Orta Asya ve Kafkaslar	1
Doğu Avrupa	1
Kuzey Afrika	1
Güney Asya	1
Güneydoğu Asya	1
Sahraaltı Afrika	1
Asya ve Pasifik	2
Avustralya ve Yeni Zelanda	3
Doğu Asya	3
Avrupa	3
Kuzey Amerika	3
Güney Amerika	3
Doğu Avrupa	3
Batı Yarımküre	3
Orta Doğu	4
Pasifik Adaları	4

Uluslararası Para Fonu Küresel Bölge Gruplarının seçilen yedi farklı sosyal ve makroekonomik gösterge üstünden gruplanması sonucu oluşan durum Tablo3’de gösterilmektedir. Sonuçlardan en dikkat çekici olanı Asya Pasifik bölgesinin tek başına bir küme olarak yer almasıdır.

Ayrıca Uluslararası Para Fonu tarafından belirlenen 19 küresel grubunun ülkenin temel sosyal ve makroekonomik göstergelerine göre sınıflandırılması için K-Ortalama tekniği ile yapılan Kümeleme analizinde kullanılan değişkenlerin ANOVA analizi ile kümeleme için anlamlı ayrırcı oldukları tespit edilmesi gerekir.

Tablo 4. Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi

	Cluster		Error		F	Sig.
	Mean Square	df	Mean Square	df		
Zscore: Reel GSYİH Büyümesi (Yıllık Yüzde Değişim)	2,998	3	,600	15	4,994	,013
Zscore: Satınalma Gücü Paritesine Dayalı GSYİH, Dünya Payı (Dünya Yüzdesi)	4,538	3	,292	15	15,519	,000
Zscore: Kişi Başına GSYİH, Cari Fiyatlar (Satın Alma Gücü Paritesi; Kişi Başına Uluslararası Dolar)	3,521	3	,496	15	7,100	,003
Zscore: Enflasyon Oranı, Ortalama Tüketici Fiyatları (Yıllık Yüzde Değişim)	2,162	3	,768	15	2,816	,075
Zscore: Nüfus (Milyon İnsan)	4,472	3	,306	15	14,633	,000
Zscore: Cari İşlemler Dengesi, GSYİH Yüzdesi (GSYİH Yüzdesi)	3,721	3	,456	15	8,162	,002
Zscore: Genel Devlet Brüt Borcu (GSYİH Yüzdesi)	3,294	3	,541	15	6,086	,006

The F tests should be used only for descriptive purposes because the clusters have been chosen to maximize the differences among cases in different clusters. The observed significance levels are not corrected for this and thus cannot be interpreted as tests of the hypothesis that the cluster means are equal.

Yapılan Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre çalışma kapsamında kullanılan değişkenlerin enflasyon oranı değişkeni haricinde tümünün kümeleme için anlamlı ayırıcı oldukları tespit edilmiştir. ($p < .05$).

Bölgelerin kümelere göre dağılımı incelendiğinde birinci ve üçüncü küme en büyük toplanmanın görüldüğü yerdir. 19 bölgenin 16 bölgesi bu kümelere aittir.

Tablo 5. Kümelere Göre Bölge Sayısı

Küme	Toplam Bölge Sayısı
1. Küme	9
2. Küme	1
3. Küme	7
4. Küme	2

Yine aynı şekilde 1. Küme’de toplam dokuz, 3. Küme’de toplam yedi ve 4. Küme’de toplam iki bölge yer almıştır.

Sosyal ve Makroekonomik Göstergelere Göre Kümelerin Ayırt Edici Özellikleri bakımından kümeler incelendiğinde 2. Kümenin en yüksek yıllık

büyüme oranına sahip olduğu, 4. Kümenin ise negatif büyüme sürecini yaşadığı görülmektedir.

Tablo 4. Sosyal ve Makroekonomik Göstergelere Göre Kümelerin Ayırt Edici Özellikleri

	Final Cluster Centers			
	Cluster			
	1	2	3	4
Zscore: Reel GSYİH Büyümesi (Yıllık Yüzde Değişim)	,49230	1,23599	-,39609	-1,44705
Zscore: Satınalma Gücü Paritesine Dayalı GSYİH, Dünya Payı (Dünya Yüzdesi)	-,53540	2,94818	,45685	-,66377
Zscore: Kişi Başına GSYİH, Cari Fiyatlar (Satın Alma Gücü Paritesi; Kişi Başına Uluslararası Dolar)	-,62097	-,46368	,97099	-,37226
Zscore: Enflasyon Oranı, Ortalama Tüketici Fiyatları (Yıllık Yüzde Değişim)	,51195	-,47287	-,71158	,42316
Zscore: Nüfus (Milyon İnsan)	-,16484	3,49919	-,10108	-,65406
Zscore: Cari İşlemler Dengesi, GSYİH Yüzdesi (GSYİH Yüzdesi)	-,44392	,19200	-,07325	2,15801
Zscore: Genel Devlet Brüt Borcu (GSYİH Yüzdesi)	-,50593	,81977	,82725	-1,02856

Satın Alma Gücüne göre GSYİH düzeyi bakımından yine 2. Küme pozitif ayrışırken 1. ve 4. Küme negatif ayrışmaktadır. Üçüncü Küme Satın Alma Gücü Paritesine göre Kişi Başına Düşen Milli Gelir Düzeyi bakımından başat aktör konumundadır.

Enflasyon oranı bakımından inceleme yapıldığında 1. ve 4. Kümeler pozitif ayrışan ve yüksek enflasyon düzeyinin görüldüğü bölgeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Nüfus bakımından en önemli ve büyük aktör ise 2. Kümedir. Devamında Cari Açık miktarının GSYİH düzeyine oranlamasında en olumsuz sonuçlar 2. ve 4. Kümededir. Kamu Borç Stokunun/GSYİH oranlamasında ise 2. ve 3. Kümeler birbirleri ile yakın şekilde olumsuz sonuçlara sahiptir.

4. Genel Değerlendirme

İktisat biliminin temeli kıtlık sorununu ortadan kaldırmaya yani sınırsız ihtiyaçlara sınırlı kaynaklar arasında dengeli bir karşılık bulmaya dayanır. Günümüzde toplumlar hangi ekonomik sistemi benimsemiş olursa olsun en temelinde üç probleme çözüm üretmelidir. Şayet bu problemlere uygun çözümler üretilmiş ise ülke ekonomisi yüksek refah düzeyi içerisinde bir duruma kavuşur. Hem insanların mutluluk düzeyleri yükselir, hem de ülke

her alanda gelişim süreci içerisine girer. Ancak tam tersi durumda fakirlik ve yoksulluk baş gösterecek ve toplum buhran sürecinin içine doğru yönelecektir. (Dinler, Mikroekonomi, 2017)

1. Kıt Kaynakların Hepsinden Yararlanabilme Amacı (Tam Kullanım Sorunu)

Toplumların en önemli görevleri mevcutta buluna bütün üretim faktörlerinin hepsini üretimde kullanmaktır. Ancak günümüzde kıt kaynakların hepsinden yararlanma durumu oluşmamaktadır. Toplumlarda işsizlerin olması yani emek faktörünün tam kullanılmaması ya da fabrikaların kapanması yani sermayenin tam kullanılmaması bu süreçlere örnek olarak verilebilir. Ayrıca ülkeler genelindeki madenlerin tam işletilememesi de (hammadde faktörünün kullanılmaması) bu kapsamda değerlendirilir. Venezuela'nın büyük petrol rezervlerine rağmen üretimde bunu kullanamaması da buna örnektir. (Önalın, 2018)

2. Kıt Kaynakların Gereklerini En Mükemmel Şekilde Karşılacak Şekilde Kullanılmasının Sağlanması (Etkin Kullanım Sorunu)

a) Hangi mallar, ne kadar üretilmelidir?: İnsanların ihtiyaçları sınırsız, kaynaklar ise sınırlıdır. Dolayısı ile bu sınırlı kaynaklar çok değişik ihtiyaçların giderilmesinde kullanılabilir. Ancak kaynaklar sınırlı olduğundan üretimde zorunlu bir seçim yapılması gerekmektedir. Yani neyin ne kadar miktarda üretileceğine karar verilmelidir.

b) Üretim nasıl yapılmalıdır?: Kıt kaynakların kullanılarak üretimine başlanan malların üretim süreçleri genellikle değişkenlik gösterebilir. Bazı yöntemler emeği yani bilek gücünü daha fazla bünyesinde barındırırken (emek yoğun üretim) bazı yöntemler ise sermayeyi (sermaye yoğun üretim) daha fazla bünyesinde bulundurabilir. Peki hangisi seçilecektir? Yine günümüzde firmaların amacı maksimum kar elde etmek olduğundan üretim maliyetlerini minimize etmesi gerekir. Dolayısı ile bu da maliyetin en az olduğu üretim tarzının seçilmesi demektir.

c) Üretim kimler için yapılmalıdır?: Ve son soru. Üretim kimler için yapılacaktır? Günümüzde üretim onu üretenler için değil mal piyasalarında para karşılığı satılarak gelir elde etmek için yapılmaktadır. Dolayısı ile üretimin en temel hedefi üretilen mal/hizmeti satın alacak gelir gücüne sahip tüketici grubudur.

3. Mevcut Kaynaklarla Mal ve Hizmet Üretimini Artırmak

Günümüzde ülkeler farklı nitelikte üretim faktörlerine ve teknolojilere sahiptir. Dolayısı ile bu da ülkelerin mal ve hizmet üretimlerinde farklılaşmalara sebebiyet vermiştir. Sanayi Devrimi sürecinden sonra bazı ülkeler teknolojik gelişmelerini üretim faktörleri ile bütünleştirerek bugünün gelişmiş ülkelerini oluşturmuştur. Günümüzde ister az gelişmiş olsun ister gelişmiş tüm ülkelerin hedefinde mal ve hizmet üretimini artırmak yatmaktadır.

Günümüzde ülkeler konumları, doğal kaynakları, nüfusları, coğrafi özellikleri, beşeri insan sermayesinin niteliği gibi birçok başlıkta birbirlerinden farklılaşma göstermektedirler. Ayrıca tüm ülkeler birbirleri ile gerek ekonomik, gerek sosyal, gerek askeri gerekse siyasi alanlarda işbirliğine gitmekte, ortak stratejiler geliştirmektedir. Bu çalışma kapsamında da yukarıda belirtilen ekonomik sorunlara cevap bularak ülkelerin yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlamak adına küresel ekonomi sahası sosyo-ekonomik göstergeler üzerinden incelenerek kategorize edilmiş ve böylelikle izlenecek ekonomi politikalarının yönü hakkında belirli çıkarsamalara ulaşılmıştır. (Önal, 2018)

Kaynakça / Reference

- Appleyard, D. R., & Field, A. J. (1995). *International Economics*. IRWIN.
- Blanchard, O. (2006). *Macroeconomics*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Çepni, E. (2014). *Ekonomik Göstergeler ve İstatistikler Rehberi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dinler, Z. (2017). *Mikroekonomi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Eğilmez, M. (2015). *Hazine*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ferreira, L., & Hitchcock, D. B. (2009). A Comparison of Hierarchical Methods for Clustering Functional Data. *Communications in Statistics - Simulation and Computation*, 1925-1949.
- International Monetary Fund. (tarih yok). *Country Composition of Regions for IMF Data Mapper*. 07 21, 2019 tarihinde www.imf.org.tr: <https://www.imf.org/external/datamapper/region.htm> adresinden alındı
- International Monetary Fund. (2018, 08 30). <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/tur/glancet.pdf> adresinden alınmıştır
- International Monetary Fund. (2018, 08 30). *International Monetary Fund*. <http://www.imf.org/en/About> adresinden alınmıştır
- International Monetary Fund. (2019, 07 28). *World Economic Outlook*. www.imf.org: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/AFQ/APQ/AZQ/CBQ/CMQ/CAQ/EAQ/EEQ/EUQ/MEQ/NAQ/NMQ/PIQ/SMQ/SAQ/SEQ/SSQ/WEQ/WHQ adresinden alınmıştır

**Makroekonomik Göstergeler Üzerinden Uluslararası Para Fonu Küresel Bölge Gruplarının
Kompozisyonu**

- Kalaycı, Ş. (2018). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Dinamik Akademi.
- Keynes, J. M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London: Macmillan.
- Lipsey, R. G., Paul N. Courant, D. D., & Steiner, P. O. (1993). *Economics*. Harper Collins.
- Önalın, G. O. (2018). *Temel Makroekonomi*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Rose, P. (1986). *Money and Capital Markets, The Financial System in the Economy*. Texas: Business Publications, Inc.
- Sloınan, J., Wride, A., & Garratt, D. (2015). *Economics*. London: Pearson.
- Södersten, B., & Reed, G. (1994). *International Economics*. Chatham: Palgrave Macmillan.
- Uluslararası Para Fonu. (tarih yok). *Country Composition of Regions for IMF Data Mapper*. 08 20, 2019 tarihinde www.imf.org.tr: <https://www.imf.org/external/datamapper/region.htm> adresinden alındı

